

Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті жанынан құрылған 6D010200 – Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі, 6D010300 – Педагогика және психология мамандықтар тобы бойынша диссертациялық кеңестің 6D010200 – Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Сармантаев Аян Сапаровичтің «Бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділіктерін дене шынықтыру сабақтарында ұлттық-қозғалмалы ойындар арқылы қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациясын қорғауы бойынша

ҚОРЫТЫНДЫ

1. Диссертация тақырыбы (бекітілген күнге) ғылымды дамыту бағыттарына және /немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес келуі

Диссертация тақырыбы (бекітілген күнге) ғылымды дамыту бағыттарына және мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес келеді.

2. Ғылым үшін маңыздылығы

Ғылым үшін маңыздылығы бойынша жұмыс ғылымға ішінара үлес қосады. Отандық және шетел ғалымдарының бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділігін қалыптастыруға байланысты зерттеулерін жүйелеп, талдаған. Отандық мектептердегі дене шынықтыру сабақтарында қолдануға арналған дидактикалық құралын ұлттық мазмұнда ұсынған. Әйтсе де, бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділігін ұлттық-қозғалмалы ойындар арқылы қалыптастырудың тиімді жолдары кеңірек ашылмаған.

3. Дербестік принципі

Жұмыстың дербестік деңгейі орташа. «Ұлттық қозғалмалы ойындар» атты элективті курсы мен «Асық» үйірме жұмысының мазмұны өзіндік дербестікке ие. Дегенмен, ұлттық-қозғалмалы ойындардың жаңа түрлерін жаңғырту деректері мен оны іске асыру механизмі бастауыш сынып оқушыларының танымдық ерекшеліктеріне сай көрсетілу керек еді

4. Ішкі бірлік принципі

Диссертацияның өзектілігі ішінара негізделген.

Зерттеудің негізгі мақсаты бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділігін қалыптастыру болғанымен, өзектілікті көрсетуде ұлттық-қозғалмалы ойындардың қажеттілігіне басымдық берілген.

Диссертация мазмұны тақырыпты ішінара ашып көрсетеді. Атап айтсақ, бастауыш сыныптағы дене шынықтыру сабақтарының барысы мен оның танымдық белсенділікті қалыптастыру жағдайы тек қана сауалнамамен ғана анықталуы жеткіліксіздеу. Бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшеліктеріне орай қосымша әдістер қолданылуы тиіс еді. Ұсынылған элективті курс бағдарламасының жоспары талапқа сай, дегенмен мазмұндық жағынан күшейту қажет. Эксперимент барысын жан-жақты тереңірек ашып көрсеткен жөн.

Зерттеудің мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына ішінара сәйкес келеді. Зерттеу міндеттерін орналастыруда логикалық сәйкессіздіктер арагидік кездеседі. Мәселен, тақырып бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділігін қалыптастыруды көздегенімен, міндетте ең алдымен ұлттық-қозғалмалы ойындардың мәнін анықтау көзделген.

Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері өзара ішінара байланысады. Тараулар теориялық және мазмұндық деп бөліп қарастырылғанымен, мазмұнда теориялық мәліметтер мен практикалық ақпараттар араласып кездеседі. Ой сабақтастығы мен жүйелілігі, бірізділік принциптерін басшылыққа алынған жөн.

Автор ұсынған жаңа шешімдер мен талдаулар көбірек басқа авторлар дәйексөздерін білдіреді. Жұмыста сипаттаулар басым. Автордың өз зерттеуін кеңірек баяндауы қажет.

5. Ғылыми жаңашылдық принципі

Зерттеудің ғылыми нәтижелері ішінара жаңа. Бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділіктерін дене шынықтыру сабақтарында ұлттық-қозғалмалы ойындар арқылы қалыптастырудың моделі құрылып, компоненттері, өлшемдері, көрсеткіштері деңгейлері анықталған. Бірақ, ұғымдардың мәні, қалыптастыру шарттары бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділігін арттыруға түрткі болатындай жаңаша тәсілдермен сипатталмаған.

Диссертацияның тұжырымдары ішінара жаңа. Жұмыста ұлттық-қозғалмалы ойындар жүйесінің мазмұнын жаңарту бастауыш сынып оқушыларының қызығушылығы мен танымдық белсенділігін арттыратыны тұжырымдалады. Әйтсе де, оны пайдалану механизмі мен тиімділігін тексеру формалары жаңаша форматта сипатталып, қарастырылмайды.

Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері ішінара жаңа. Жұмысты орындауда рәсімдеу мен сараптама жасаудың дәстүрлі техникалық бағдарламалары пайдаланылған. Әйтсе де, инновациялық технологияларды пайдалану зерттеу шынайылығын дәлелдей түсер еді.

6. Негізгі тұжырымдардың негізділігі

Барлық негізгі тұжырымдар ғылыми дәлелдерге жеткілікті түрде негізделмеген. Зерттеуде негізге алынған «Белсенділік», «Таным», «Танымдық белсенділік» түсініктері ғалымдар зерттеулеріне контент талдау негізінде дәлелденіп, жүйеленген. Бірақ, бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділіктерін қалыптастыру моделі, оны іске асыру технологиялары автордың өзіндік зерттеулері мен тұжырымдары негізінде жеткілікті дәрежеде сипатталмаған.

7. Қорғауға ұсынылатын негізгі ережелер

Жартылай дәлелденген, тривиальды, жаңа емес. Қолдану деңгейі кең. Мектептің бастауыш сыныптарында және ЖОО-дағы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін даярлауда, ата-аналармен жұмыста пайдалануға болады.

Мақалада негізінен ұлттық-қозғалмалы ойындардың бастауыш сынып оқушылары үшін маңыздылығы дәлелденген.

8. Шынайылық принципі. Дереккөздер мен ұсынылатын ақпараттың шынайылығы

Маңызды мәлімдемелер өзекті және шынайы ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған.

Алыс шетел немесе импакт факторлы журналдардағы зерттеулерге шолу және өз мақалаларына сілтемелер жеткілікті дәрежеде қамтылып берілмеген

Әдіснаманы таңдау тереңірек негізделмеген, ал әдістемесі шашыраңқы сипатталған. Зерттеу нәтижелері компьютерлік технологиялар негізінде диаграммалармен, пиктограммалармен көрсетілген.

Эксперимент мазмұны тереңірек ашылмаған. Алынған нәтижелер қандай әдістер негізінде алынғандығы нақты көрсетілмеген

9. Практикалық құндылық принципі

Мұғалімдерге арналған «Бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділіктерін ұлттық-қозғалмалы ойындар арқылы қалыптастыру» атты электронды оқу құралы әзірленген. «Ұлттық қозғалмалы ойындар» атты элективті курс бағдарламасының жоспары мен мазмұнын тереңірек аша түскен абзал болар еді.

Тәжірибеге арналған ұсыныстары ішінара жаңа.

Өйткені, тақырыптарда өзгерістер мен жаңа толықтырулар болғанымен, ұсынылып отырған шаралардың формалары дәстүрлі түрде берілген.

10. Жазу және безендіру сапасы

Академиялық жазудың сапасы орташа деңгейде.

Кейбір ойлар шашыраңқы баяндалған, зерттеудің логикалық бірізділігі мен сабақтастығын сақтауға көңіл бөліну керек.

Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті жанынан құрылған 6D010200 – Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі, 6D010300 – Педагогика және психология мамандықтар тобы бойынша диссертациялық кеңестің шешімі:

6D010200 – Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Сармантаев Аян Сапаровичтің «Бастауыш сынып оқушыларының танымдық белсенділіктерін дене шынықтыру сабақтарында ұлттық-қозғалмалы ойындар арқылы қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациясы пысықтауға жіберілсін.

Диссертациялық кеңес төрағасы,
п.ғ.д., профессор

Ғалым хатшы,
философия докторы (PhD),
қауымдастырылған профессор

Абильдина С.К.

Сланбекова Г.К.